

EDDA

MŁODSZA PROZAICZNA

Armoryka

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [e-booksweb.pl - Audiobooki, książki audio, e-booki](#).

NOWA EDDA
czyli
EDDA MŁODSZA

NOWA EDDA
czyli
EDDA MŁODSZA
albo
PROZAICZNA

w przekładzie Joachima Lelewela

Wstęp historyczny Andrzeja Sarwy

Armoryka
SANDOMIERZ

Redaktor: Marta Sarwa
Projekt okładki: Juliusz Susak

Na pierwszej stronie okładki: *Frigg spinning the clouds* (licencja *public domain*), źródło Internet: <http://en.wikipedia.org/wiki/Frigg>

Na czwartej stronie okładki: *Oden (Odyn)* (licencja *public domain*), źródło Internet: wikipedia.org/wiki/Oden.

Tekst *Eddy prozaicznej* wydano na podstawie edycji: Joachim Lelewel, *Edda: to jest Księga religii dawnych Skandynawii mieszkańców*, Wilno 1828.

Pisownię uwspółcześiono w niewielkim zakresie.

Autorem ilustracji na stronach 67-94 jest Frederik Sanders (1983) (licencja *public domain*), źródło: runeberg.org/eddan

© Copyright by Wydawnictwo Armoryka 2006, 2007

Wydawnictwo ARMORYKA
ul. Krucza 16
27-600 Sandomierz
tel (0-15) 833 21 41
e-mail: mandrago@vip.interia.pl
<http://www.mandrago.vip.interia.pl/>

Druk: Drukarnia Diecezjalna Sandomierz
ul. Żeromskiego 4
27-600 Sandomierz

ISBN 978-83-60276-25-9

*Zakłoszą się
zboża na nieobsianych polach,
zniknie bezprawie,
Baldr powróci,
żyć będzie wraz z Hödem
w Walhali,
w pomieszkaniu bogów –
dość wam tego?*

Edda Starsza, 60

SNORRA-EDDA, PRÓSAEDDA
czyli
EDDA SNORRI STURLUSONA
EDDA PROZAICZNA

Najdalej na północ wysunięty skrawek Europy, wyspa lodowców i wulkanów, starożytna Ulthima Thule – Islandia, czyli dosłownie Ziemia Lodu, przeciętnemu człowiekowi mimowolnie kojarzy się z tajemniczym światem starogermańskich bogów i bohaterów. A to za sprawą dwu wybitnych dzieł literatury średniowiecznej – *Eddy starszej, poetyckiej* i *Eddy młodszej, prozaicznej*, na kartach których opisano świat, który już dawno pogrążył się w mroku pradawności, ale jednak – dzięki owym księgom – nie został zapomniany.

Islandia została zasiedlona bardzo późno. Dopiero w VII wieku zaczynają na nią przybywać pierwsi osadnicy, mnisi chrześcijańscy z Irlandii. Zamieszkują oni w tym spokojnym, oddalonym od zgiełku i problemów doczesności ustroniu, aby nie zaprzatając sobie głów żadnymi światowymi sprawami, móc lepiej służyć Bogu. I przez około dwa stulecia żyje się im na Islandii spokoj-

nie i zapewne – wedle średniowiecznych standardów – wygodnie.

Wiek IX, a właściwie jego druga połowa, sprowadzają na wyspę norweskich wikingów, którym w ojczyźnie pod rządami króla Haralda Pięknowłosego¹ nie zawsze żyje się bezpiecznie. Wikingowie wypierają mnichów – dla tych dwu grup narodowościowych i religijnych za ciasno jest na tej ziemi. I – paradoksalnie, wyspa która została skolonizowana przez chrześcijan staje się na nowo pogańska i jest tą ostoją pogaństwa jeszcze długie lata.

Islandia od tej pory na stałe już wypada ze strefy wpływów irlandzkich, a zostaje wpisana w strefę wpływów skandynawskich. I taki stan rzeczy trwa do dziś. A chociaż sama wyspa znajduje się z daleka od Skandynawii, to właśnie tutaj rodzi się skandynawska literatura.

Literatura owa powstała w języku islandzkim, który wyodrębnił się z jednego z dawnych narzeczy norweskich. Bardzo interesujące i godne podkreślenia jest to, iż literacki język islandzki – podobnie jak i pismo oparte na alfabecie łacińskim – powstał bardzo wcześnie, bo już w wieku XII/XIII. I co nie mniej ciekawe – od tamtej pory, po dziś dzień, nie uległ żadnym zasadniczym zmianom i przeobrażeniom, dlatego współcześni mieszkańcy Ziemi Lodu nie mają najmniejszego problemu ze zrozumieniem swojej średniowiecznej narodowej literatury.

¹ Harald I Harfagre (855-933).

Pierwszym i najstarszym dziełem tej ostatniej jest *Edda starsza*, zwana także *Eddą poetycką*. Jej powstanie datuje się na okres między rokiem 900 a 1050 i uważa, że nie wyszła spod pióra jednego autora, lecz stanowi zbiór utworów różnych poetów. Średniowieczny manuskrypt tej *Eddy* odnaleziono bardzo późno, bo dopiero w XVII wieku. Trafił on około 1640 roku w ręce biskupa Brynjolfura Sveinssona, który podarował go królowi Danii.

Następnym dziełem jest nosząca islandzki tytuł *SNORRA-EDDA, PRÓSAEDDA* czyli *Edda Snorriego*, *Edda prozaiczna* autorstwa islandzkiego poety i historyka Snorriego Sturlusona (1179-1241). Ta *Edda* jest jakby podręcznikiem dla poetów, w której autor wielokrotnie cytuje obszernie fragmenty *Eddy poetyckiej, starszej*. To właśnie dzięki Snorriemu Sturlusonowi zachowała się pamięć o tej ostatniej.

Uważa się, że *Edda* Snorriego została napisana między rokiem 1215 a 1223. Składa się ona z trzech części: pierwsza z nich nosi tytuł *Gylfaginning*. Jest - to mitologia nordycka, druga – zawiera objaśnienia obrazów poetyckich, ułożone w formie pytań i odpowiedzi. Wreszcie na koniec część trzecia, która stanowi zbiór reguł poetyckich. Najstarszy rękopis dzieła Snorriego, noszący tytuł *Bók thessi heitir Edda*, przechowywany jest w bibliotece w Uppsali, w Szwecji.

Na koniec kilka słów na temat postaci autora *Eddy* prozaicznej. Snorri Sturluson urodził się w roku 1179, zmarł zaś dnia 23 września 1241. Od roku 1206 mieszkał w Rey-

kholt. Był nie tylko poetą, historykiem, ale i politykiem. Działał czynnie w islandzkim Althingu – parlamencie, któremu nawet dwukrotnie przewodniczył. W roku 1218 poparł norweskiego króla Haakona IV Starego², który chciał Islandię podporządkować swemu berłu. Niestety - Snorri później zmienił zdanie i ostatecznie opowiedział się przeciw władcy. Ten ostatni, w odwecie, kazał go zamordować. Stało się to 23 września 1241 w domu poety w Reykholt.

W niniejszej książce zaprezentowany został niekompletny przekład *Eddy młodszej* autorstwa Joachima Lelewela, stanowiący drugą część dzieła: *Edda: to jest Księga religii dawnych Skandynawii mieszkańców / starą semundińską w wielkiej części tłóm., nową Snorrona skrócił Joachim Lelewel, Wilno 1828.*

Andrzej Sarwa

² Hakon IV Hakonsson (1217 – 1263).

WSTĘP TŁUMACZA

Późniejsza, czyli druga, czyli nowa Edda, prozaiczną czyli snorronową zwana, napisana jest w wieku XIII, koło r. 1215 przez znamienitego Islandczyka Snorrona, w zamieszkach domowych roku 1241 zabitego. Zbierał on i pisał tę Eddę dla wygody poetów, ażeby mieli pod ręką zgromadzone starożytności, które im już w owe wieki do poezji coraz mniej potrzebnymi się stawały, które więc stawały się starożytnościami i przedmiotem uczonej ciekawości. Pierwsza część tej Eddy obejmuje DÄMESAGI czyli mythologiczne powieści, w niej *Gylfe ginning* składa się z rozmów *omamionego Gylfa z Odinem*, który z nim w troistej, Hara, Jafnhara i Trediego postaci, rozmawiając, naucza go w 49. (albo 33) powieściach, o stworzeniu świata, i rzeczy, o dziełach i rodzie bogów, oraz o końcu wszystkiego. Odwołują się te powieści, do Woluspy, Wafthuidnismal, Grimismal, Hindluliod. - W drugiej części tych *dämesagów*, Braga rädr to jest w Braga opowiadaniach, w trzynastu (od 50 do 62-giej) powieściach, jest kilka szczególnych

anegdot o bogach, które się do żadnych dawnych śpiewaków nie odwołują i wcale ich po imieniu nie przytaczają. Oprócz tych, więcej jest powieści o rycerzach, z przymieszaniem mythów, które jako historyczne, choć w fikcje uwikłane i fikcjami upstrzone, nie są już tak dalece rzeczywistym mythologicznym przedmiotem. - Drugi oddział Eddy KENNINGARA stanowi. jest to skarbnica poezji, czyli słownik poetycki, w którym znajdują się poetyckie termina, synonimy nazwisk tak bogów, jak różnych rzeczy, oraz różne wiadomości mythologiczne powtarzane i notowane. - Naostatek trzeci oddział jest: LIODSGREIMIR czyli SKALLDA, zawiera, ogólne poezji prawidła, licencje poetyckie, wady wierszowania. - To obejmuje Edda nowa, czyli Edda Snorrona.

Joachim Lelewel

DÄMESAGÓW CZĘŚĆ PIERWSZA.

G Y L F E – G I N N I N G.

Gylfaomamienie.

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [e-booksweb.pl - Audiobooki, książki audio, e-booki](#).